

## **TRIBUNAL DE COMPTES D'ANDORRA**

Informe relatiu als treballs de fiscalització  
corresponents al tancament de l'exercici 2018 de  
**RAMADERS D'ANDORRA, SA**

Juny de 2020

## ÍNDIX

---

<b>1. INTRODUCCIÓ .....</b>	<b>4</b>
1.1. Objecte i abast.....	4
1.2. Metodologia .....	4
1.3. Naturalesa jurídica .....	5
1.4. Marc jurídic .....	5
1.5. Organització i control intern .....	6
<b>2. FISCALITZACIÓ REALITZADA .....</b>	<b>7</b>
2.1. Comptes anuals .....	7
2.1.1. Existències .....	11
2.1.2. Crèdits i comptes per cobrar a curt termini .....	11
2.1.3. Tresoreria i comptes financers.....	12
2.1.4. Patrimoni net.....	12
2.1.5. Deutes a llarg termini.....	13
2.1.6. Deutes a curt termini.....	13
2.1.7. Creditors comercials i altres comptes a pagar .....	14
2.1.8. Import net de la xifra de negocis.....	14
2.1.9. Altres ingressos d'explotació .....	14
2.1.10. Consum de mercaderies, matèries primeres i altres materials .....	15
2.1.11. Despeses de personal .....	15
2.1.12. Altres despeses d'explotació .....	16
2.1.13. Impost sobre societats.....	16
2.2. Execució del programa d'actuació, inversió i finançament.....	17
2.3. Altres aspectes a destacar .....	19
2.4. Evolució de les magnituds i ratis principals.....	20
<b>3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS .....</b>	<b>24</b>
<b>4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS .....</b>	<b>24</b>
<b>5. CONCLUSIONS.....</b>	<b>24</b>
<b>6. AL·LEGACIONS .....</b>	<b>25</b>
<b>7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES.....</b>	<b>28</b>

## **Abreviacions**

LGFP: Llei general de les finances públiques

PGC: Pla general de comptabilitat

# 1. INTRODUCCIÓ

## 1.1. Objecte i abast

D'acord amb l'art. 8 de la Llei del Tribunal de Comptes, de 13 d'abril de 2000, correspon a aquest Òrgan la fiscalització externa de la gestió econòmica, financera i comptable de les societats públiques, entre d'altres, Ramaders d'Andorra, SA.

La fiscalització de Ramaders d'Andorra, SA forma part dels treballs de fiscalització per a l'exercici 2018, d'acord amb les competències que té atribuïdes aquest Tribunal.

Aquesta actuació suposa la realització d'una auditoria de regularitat (financera i de compliment) de l'activitat economicofinancera de la Societat esmentada, desenvolupada en l'exercici 2018.

La informació comptable examinada ha estat la integrada per la liquidació de comptes lliurada al Tribunal de Comptes en data 5 d'abril de 2019 i consta, entre d'altres, de la documentació següent: balanç, compte de pèrdues i guanys, estat de canvis del patrimoni net, estat de fluxos d'efectiu, memòria i la liquidació del seu programa d'actuació per a l'exercici.

## 1.2. Metodologia

El treball s'ha realitzat d'acord amb els Principis i Normes d'Auditoria del Sector Públic i ha consistit en la realització d'aquelles proves selectives i revisions de procediments que s'han considerat necessàries en cada cas per a l'examen de les diferents àrees.

L'actuació portada a terme ha estat una auditoria de regularitat, que inclou una auditoria de legalitat o compliment i una auditoria financera, amb els següents objectius:

- Verificar si l'activitat economicofinancera de Ramaders d'Andorra, SA s'ha desenvolupat de conformitat amb les normes, disposicions i directrius que li són d'aplicació.
- Verificar si els comptes anuals i altres estats financers de Ramaders d'Andorra, SA expressen la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del resultat de les seves operacions, dels seus fluxos d'efectiu i que la informació economicofinancera es presenti d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que li és d'aplicació.

No obstant això, en la mesura que s'han detectat en la fiscalització, en l'informe es posen de manifest incidències i conclusions que tenen a veure amb la gestió, és a dir, que indiquen si la gestió economicofinancera s'ha portat a terme amb criteris d'eficàcia, eficiència i economia.

Han estat objecte de la present fiscalització els fets generats per Ramaders d'Andorra, SA en l'exercici 2018 encara que, quan ha calgut per tenir incidència en l'exercici fiscalitzat, també ho han estat els d'exercicis anteriors i posteriors, abordant tant els aspectes comptables i pressupostaris com els patrimonials, així com els d'organització

i control intern existents en la societat. Al mateix temps, també s'ha verificat si es compleix amb la legalitat vigent en la gestió dels recursos públics.

No s'han portat a terme procediments específics, tendents a localitzar fets posteriors que poguessin afectar l'exercici fiscalitzat. No obstant això, en aquells casos en els quals s'ha comptat amb evidència d'algun tipus, originada amb posterioritat a la data de tancament dels exercicis, se n'ha fet referència a l'informe.

El treball de camp a les dependències de l'ens fiscalitzat va concloure el 21 de juny de 2019.

### **1.3. Naturalesa jurídica**

Ramaders d'Andorra, SA és una societat pública, per accions, creada per la Llei de creació de la societat Ramaders d'Andorra, SA de 10 de desembre de 1998.

L'objectiu de la Societat és la comercialització de bestiar criat i engreixat pels socis en explotacions ramaderes ubicades al Principat d'Andorra, d'acord amb les regles de producció de la Societat i les normes dictades pel Govern, així com l'adquisició de productes necessaris per a la cria i l'engreix del bestiar, matèries primeres, mitjans de producció i béns i serveis, per revendre'ls i facilitar-los als socis.

Igualment, té per objecte el sacrifici del bestiar, l'intercanvi, l'exportació, l'especejament i la transformació, la distribució, el transport, la congelació, l'emmagatzematge, el condicionament, la venda al major de canals, de carn d'especejament i de menuderies fresques i congelades de les espècies ovina, caprina, equina i bovina. La Societat té igualment per objecte la gestió i l'explotació de sales de desfer i escorxadors, públics o privats, mitjançant les modalitats establertes en la legislació vigent, i, en el supòsit d'escorxadors públics, sempre que calgui per garantir la prestació del servei públic.

Segons manifesta la Societat en els seus comptes anuals, la participació del Govern en la Societat a 31 de desembre de 2018, és del 63%.

### **1.4. Marc jurídic**

La legislació que regula l'activitat economicofinancera i comptable de Ramaders d'Andorra, SA en el període fiscalitzat es conté, fonamentalment, en les següents disposicions:

- Llei de creació de la societat Ramaders d'Andorra, SA de 10 de desembre de 1998 i les seves modificacions posteriors.
- Reglament intern de Ramaders d'Andorra, SA de 21 de desembre del 1999 i modificacions posteriors.
- Decret del 15-02-2012, pel qual s'aprova la modificació del Pla general de comptabilitat.
- Decret del 15-02-2012 del text refós de la Llei 30/2007, del 20 de desembre, de la comptabilitat dels empresaris, modificada per la Llei 8/2010, del 22 d'abril i per la Llei 26/2011, del 29 de desembre.

- Decret legislatiu del 20-5-2015 de publicació del text refós de la Llei general de les finances públiques, del 19 de desembre de 1996.
- Llei 1/2018, de l'1 de març, del pressupost per a l'exercici del 2018.
- Decret legislatiu del 5-12-2018 de publicació del text refós de la llei de societats anònimes i de responsabilitat limitada

## **1.5. Organització i control intern**

El control intern és un procés integral de l'organització, responsabilitat dels òrgans de govern i direcció de la societat, dissenyat per afrontar els riscos i per aportar una seguretat raonable de què en la consecució de la missió de l'ens s'assoleixen els objectius de:

- Execució ordenada, ètica, econòmica, eficient i efectiva de les operacions.
- Compliment de les obligacions de responsabilitat.
- Compliment de les lleis i regulació aplicable.
- Salvaguarda dels recursos per evitar pèrdues, mal ús o danys.

En els treballs de fiscalització s'han estudiat i avaluat aquells procediments del control intern que hem considerat necessaris atenent l'abast i la naturalesa del treball, sense que l'esmentat estudi hagi pretès identificar necessàriament totes les debilitats que puguin existir, motiu pel qual no expressem una opinió sobre el sistema de control intern de la societat. No obstant això, en el transcurs de l'informe es detallen aquelles observacions i recomanacions que han de possibilitar la millora dels procediments de control intern de la societat.

En aquest sentit, s'han posat de manifest debilitats significatives de control intern, les quals posen en risc la integritat dels actius i dels fons que gestiona la companyia. Aquestes es ressenyen a les notes 2.1.1, 2.1.2 i 2.1.8 de l'informe.

A partir de l'exercici 2013, la societat Ramaders d'Andorra, SA disposa de personal propi. Els recursos que utilitza són cedits pel Ministeri d'Agricultura: local, equips d'oficina, etc., en base a un contracte de cessió signat el 5 de desembre de 2014.

La Societat no s'ha inclòs en els programes de control pressupostari referits a l'exercici fiscalitzat ni consta cap actuació de la Intervenció General en matèria de control intern.

## 2. FISCALITZACIÓ REALITZADA

### 2.1. Comptes anuals

#### Balanç

#### Balanç - abreujat

ACTIU				PASSIU			
Capítol	Nota	2018	2017	Capítol	Nota	2018	2017
<b>A) ACTIUS NO CORRENTS</b>		<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>A) PATRIMONI NET</b>	<b>11</b>	<b>672.141,55</b>	<b>639.455,15</b>
I Immobilitzat intangible	5	0,00	0,00	I Capital		270.435,40	270.455,40
II Immobilitzat tangible	6	0,00	0,00	II Prima d'emissió		0,00	0,00
III Inversions immobiliàries	7	0,00	0,00	III Reserves		368.764,42	329.463,68
IV Immobilitzat financer	8	0,00	0,00	IV Instruments de capital propis		0,00	0,00
<b>B) ACTIUS CORRENTS</b>		<b>1.112.739,70</b>	<b>1.052.446,35</b>	V Resultats d'exercicis anteriors		0,00	0,00
I Altres actius no corrents en venda	10	0,00	0,00	VI Resultat de l'exercici		32.921,73	39.536,07
II Existències	9	16.783,94	16.461,65	VII Dividend a compte		0,00	0,00
III Crèdits i comptes per cobrar a curt termini	8	372.920,53	396.701,24	<b>B) PASSIUS NO CORRENTS</b>		<b>17.640,61</b>	<b>0,00</b>
IV Inversions financeres a curt termini	8	0,00	0,00	I Provisions a llarg termini	13	0,00	0,00
V Tresoreria	8	722.108,88	638.499,33	II Deutes a llarg termini	12	17.640,61	0,00
VI Ajustaments per periodificació	8	926,35	784,12	III Deutes amb empreses del grup i associades a llarg termini	12	0,00	0,00
				IV Subvencions	12	0,00	0,00
				<b>C) PASSIUS CORRENTS</b>		<b>422.957,54</b>	<b>412.991,19</b>
				I Passius vinculats amb altres actius no corrents en venda	12	0,00	0,00
				II Provisions a curt termini	13	0,00	0,00
				III Deutes a curt termini	12	6.412,01	7.130,15
				IV Deutes amb empreses del grup i associades a curt termini	12	0,00	0,00
				V Creditors comercials i altres comptes a pagar	12	416.545,53	405.861,04
				VI Ajustaments per periodificació	12	0,00	0,00
<b>TOTAL ACTIU</b>		<b>1.112.739,70</b>	<b>1.052.446,35</b>	<b>TOTAL PATRIMONI NET I PASSIU</b>		<b>1.112.739,70</b>	<b>1.052.446,35</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

## Compte de pèrdues i guanys

Capítol	Nota	2018	2017
<b>I INGRESSOS D'EXPLOTACIÓ</b>	<b>14.1</b>	<b>1.581.504,32</b>	<b>1.670.925,19</b>
1 Import net de la xifra de negocis		1.497.427,86	1.588.456,17
2 Altres negocis d'explotació		84.076,46	82.469,02
<b>II DESPESES D'EXPLOTACIÓ</b>	<b>14.2</b>	<b>-1.546.903,04</b>	<b>-1.628.463,86</b>
1 Consum de mercaderies, matèries primes i altres materials		-1.431.108,72	-1.516.005,10
2 Despeses de personal		-80.129,07	-78.097,73
a) Sous i salaris		-69.375,77	-67.617,07
b) Càrregues socials		-10.753,30	-10.480,66
c) Aportacions i dotacions per pensions		0,00	0,00
3 Amortització, deteriorament i resultats per venda o baixa dels immobilitzats intangibles tangibles		0,00	0,00
4 Variació del deteriorament del circulat		-5.701,94	4.761,23
5 Altres despeses d'explotació		-29.963,31	-39.122,26
<b>Resultat de l'explotació</b>		<b>34.601,28</b>	<b>42.461,33</b>
<b>III Resultat financer</b>	<b>14.3</b>	<b>1.202,22</b>	<b>1.054,69</b>
1 Resultat financer		1.202,22	1.054,69
<b>Resultat de les operacions</b>		<b>35.803,50</b>	<b>43.516,02</b>
<b>IV ALTRES INGRESSOS I DESPESES NO RECURRENTS</b>	<b>14.4</b>	<b>0,00</b>	<b>47,79</b>
1 Altres ingressos i despeses no recurrents		0,00	47,79
<b>Resultat abans d'impostos</b>		<b>35.803,50</b>	<b>43.563,81</b>
<b>V Impost de societats</b>	<b>15</b>	<b>-2.881,77</b>	<b>-4.027,74</b>
<b>Resultat de l'exercici</b>		<b>32.921,73</b>	<b>39.536,07</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)



## Estat de canvis del patrimoni net

	Capital	Prima d'emissió	Reserva de revalorització	Altres reserves	Instrumenta de capital propis	Resultats d'exercicis anteriors	Altres aportacions de socis	Resultat de l'exercici	Dividend a compte	TOTAL
<b>A) SALDO A 31/12/2016</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>274.843,48</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>87.126,97</b>	<b>0,00</b>	<b>632.425,86</b>
I Ajustaments per canvis de criteris comptables 2016 i anteriors	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II Ajustaments per errors 2016 i anteriors	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>B) SALDO AJUSTAT A 01/01/2017</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>274.843,48</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>87.126,97</b>	<b>0,00</b>	<b>632.425,86</b>
I Resultat de l'exercici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	39.536,07	0,00	39.536,07
II Ingressos i despeses reconeguts en patrimoni net	0,00	0,00	0,00	-32.506,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-32.506,77
III Operacions amb socis i propietaris:	0,00	0,00	0,00	87.126,97	0,00	0,00	0,00	-87.126,97	0,00	0,00
1 Distribució de dividends	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Ampliacions/reduccions de capital	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3 Operacions amb accions o participacions pròpies (netes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 Altres moviments (aplicació del resultat de l'exercici anterior)	0,00	0,00	0,00	87.126,97	0,00	0,00	0,00	-87.126,97	0,00	0,00
<b>C) SALDO A 31/12/2017</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>329.463,69</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>39.536,07</b>	<b>0,00</b>	<b>639.455,15</b>
I Ajustaments per canvis de criteris comptables 2017 i anteriors	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
II Ajustaments per errors 2017 i anteriors	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<b>D) SALDO AJUSTAT A 01/01/2018</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>329.463,68</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>39.536,07</b>	<b>0,00</b>	<b>639.455,15</b>
I Resultat de l'exercici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	32.921,73	0,00	32.921,73
II Ingressos i despeses reconeguts en patrimoni net	0,00	0,00	0,00	-235,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-235,33
III Operacions amb socis i propietaris:	0,00	0,00	0,00	39.536,07	0,00	0,00	0,00	-39.536,07	0,00	0,00
1 Distribució de dividends	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2 Ampliacions/reduccions de capital	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3 Operacions amb accions o participacions pròpies (netes)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
4 Altres moviments (aplicació del resultat de l'exercici anterior)	0,00	0,00	0,00	39.536,07	0,00	0,00	0,00	-39.536,07	0,00	0,00
<b>E) SALDO A 31/12/2018</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>368.764,42</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>32.921,73</b>	<b>0,00</b>	<b>672.141,55</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Nota: La Societat a consignat erròniament a la línia "II Ingressos i despeses reconeguts directament en el patrimoni net" a l'exercici 2017 32.506,77 euros i a l'exercici 2018 235,33 euros d'errors que s'haurien d'haver presentat als apartats "A) i C) II Ajustaments per errors d'exercicis anteriors" de cada exercici i haver reexpressat les xifres a nivell comparatiu en els esmentats imports.

## Estat de fluxos d'efectiu

	2018
<b>A) FLUXOS D'EFFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ</b>	<b>66.204,27</b>
<b>1. Resultat abans d'impostos</b>	<b>35.803,50</b>
<b>2. Ajustaments del resultat.</b>	<b>4.499,72</b>
a) Amortització d'immobilitzat intangible i tangible (+).	0,00
b) Correccions valoratives per deteriorament (+/-).	0,00
c) Variació de provisions (+/-).	5.701,94
d) Imputació de subvencions (-)	0,00
e) Resultats per baixes i alienacions d'immobilitzat intangible i tangible (+/-).	0,00
f) Resultats per baixes i alienacions d'instruments financers (+/-).	0,00
g) Ingressos financers (-).	-1.220,87
h) Despeses financeres (+).	18,65
i) Diferències de canvi (+/-).	0,00
j) Variació de valor raonable en instruments financers (+/-).	0,00
k) Altres ingressos i despeses (-/+).	0,00
<b>3. Canvis en el capital corrent.</b>	<b>24.698,83</b>
a) Existències (+/-).	-322,28
b) Deutors i altres comptes a cobrar (+/-).	18.078,76
c) Altres actius corrents (+/-).	-142,23
d) Creditors i altres comptes a pagar (+/-).	10.684,49
e) Altres passius corrents (+/-).	-3.599,91
f) Altres actius i passius no corrents (+/-).	
<b>4. Altres fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació.</b>	<b>1.202,22</b>
a) Pagaments d'interessos (-).	-18,65
c) Cobraments d'interessos (+).	1.220,87
d) Altres pagaments (cobraments) (-/+)	0,00
<b>5. Fluxos d'efectiu de les activitats d'explotació (+/-1+/-2+/-3+/-4)</b>	<b>66.204,27</b>
<b>B) FLUXOS D'EFFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ</b>	<b>0,00</b>
<b>6. Pagaments per inversions (-).</b>	<b>0,00</b>
<b>7. Cobraments per desinversions (+).</b>	<b>0,00</b>
<b>8. Fluxos d'efectiu de les activitats d'inversió (7-6).</b>	<b>0,00</b>
<b>C) FLUXOS D'EFFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT</b>	<b>17.405,28</b>
<b>9. Cobraments i pagaments per instruments de patrimoni.</b>	<b>0,00</b>
<b>10. Cobraments i pagaments per instruments de passiu financer</b>	<b>17.405,28</b>
a) Emissió	17.640,61
1. Obligacions i valors similars (+).	0,00
2. Deutes amb entitats de crèdit (+).	0,00
3. Deutes amb empreses del grup i associades (+).	0,00
4. Altres (+).	17.640,61
b) Devolució i amortització de	-235,34
1. Obligacions i valors similars (-).	0,00
2. Deutes amb entitats de crèdit (-).	0,00
3. Deutes amb empreses del grup i associades (-).	0,00
4. Altres (-).	-235,34
<b>11. Pagaments per dividends i remuneracions d'altres instruments de patrimoni.</b>	<b>0,00</b>
a) Dividends (-).	0,00
b) Remuneració d'altres instruments de patrimoni (-).	0,00
<b>12. Fluxos d'efectiu de les activitats de finançament (+/-9+/-10-11)</b>	<b>17.405,28</b>
<b>D) EFECTE DE LES VARIACIONS DEL TIPUS DE CANVI</b>	<b>0,00</b>
<b>E) AUGMENTS/DISMINUCIÓ NETA DE L'EFFECTIU O EQUIVALENTS (+/-A+/-B+/-C+/-</b>	<b>83.609,55</b>
Efectiu o equivalents a l'inici del període	638.499,33
Efectiu o equivalents al final del període	722.108,88

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### 2.1.1. Existències

La variació d'existències presenta les següents xifres:

Existències		
	31/12/2018	31/12/2017
Matèries primeres i consumibles	16.783,94	16.461,66
<b>Total</b>	<b>16.783,94</b>	<b>16.461,66</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió de la composició de les existències dels saldos de la societat es desprèn:

#### *Debilitats en el control intern*

De les proves efectuades s'observen importants debilitats en el control intern de les transaccions de les operacions. Així, a més de la manca de l'adequada segregació de funcions entre les persones que intervenen en aquests procediments, s'han observat les incidències següents:

- No es controlen les compres de pinso ni les sortides, ni els moviments d'estoc des del distribuïdor.
- Les compres i vendes de pinso no es comptabilitzen durant l'exercici, i les existències inicials es regularitzen directament a final d'exercici.
- Es realitzen operacions d'intermediació en les quals no hi consten intervencions de control per part de la societat.
- No tenim constància que es realitzin recomptes físics de tots els magatzems de les existències de pinso al tancament de l'exercici.

Es recomana verificar les operacions descrites i que es prenguin les mesures adients per evitar que es reproduïxin situacions anàlogues a les esmentades.

### 2.1.2. Crèdits i comptes per cobrar a curt termini

El desglossament de l'epígraf de crèdits i comptes per cobrar a curt termini del balanç és el següent:

	31/12/2018	31/12/2017
Clients per vendes i prestacions de serveis	276.572,60	293.110,01
Deteriorament de crèdits per operacions comercials	-5.701,94	0,00
Resta de crèdits i comptes a cobrar	102.049,87	103.591,23
<b>Total</b>	<b>372.920,53</b>	<b>396.701,24</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat es posa de manifest el següent:

#### *Debilitats en el control intern*

La Societat no té implantat un mecanisme que permeti realitzar un seguiment periòdic dels venciments dels seus drets de cobrament, cosa que pot suposar que no es prenguin mesures adequades en el temps per evitar impagaments. Recomanem que s'estableixi un procediment de control intern en l'àrea de deutors que permeti identificar el detall de la cartera de clients per venciments, i fer-ne un seguiment periòdic, duent les accions necessàries per realitzar la gestió de cobrament fins a terme.

Entenem que la Societat ha d'aplicar procediments que limitin el risc de cobrament evitant vendes a clients que presenten dificultats de pagament o, si s'escau, fixant polítiques que garanteixin el seu cobrament.

### **2.1.3. Tresoreria i comptes financers**

El detall dels saldos que componen la rúbrica de tresoreria és el següent:

	<b>31/12/2018</b>	<b>31/12/2017</b>
<b>Tresoreria</b>	<b>722.108,88</b>	<b>638.499,33</b>
<b>Total</b>	<b>722.108,88</b>	<b>638.499,33</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### **2.1.4. Patrimoni net**

El moviment del patrimoni net es resumeix en el següent quadre:

	<b>31/12/2017</b>	<b>Altes</b>	<b>Baixes</b>	<b>31/12/2018</b>
<b>Capital</b>	<b>270.455,40</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>270.455,40</b>
<i>Capital</i>	<i>270.455,40</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>270.455,40</i>
<b>Prima d'emissió</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Reserves</b>	<b>329.463,68</b>	<b>39.300,74</b>	<b>0,00</b>	<b>368.764,42</b>
<i>Reserva legal</i>	<i>54.091,08</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>54.091,08</i>
<i>Altres reserves</i>	<i>275.372,60</i>	<i>39.300,74</i>	<i>0,00</i>	<i>314.673,34</i>
<b>Instruments de capital propis</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Resultats d'exercicis anteriors</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Resultat de l'exercici</b>	<b>39.536,07</b>	<b>32.921,73</b>	<b>-39.536,07</b>	<b>32.921,73</b>
<b>Dividend a compte</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Total</b>	<b>639.455,15</b>	<b>72.222,47</b>	<b>-39.536,07</b>	<b>672.141,55</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió efectuada es desprenen les observacions següents:

#### *Tractament comptable dels resultats de l'exercici*

La Societat rep anualment transferències de Govern amb la finalitat de cobrir les necessitats de finançament de la seva activitat. D'acord amb l'article 17.1 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2018, *un cop aprovada la liquidació de comptes de les entitats beneficiàries de transferències nominatives per part dels òrgans competents de les dites entitats, i sempre que no s'hagi compromès el total de la despesa*

*pressupostada, aquests organismes han de retornar al Govern els ingressos obtinguts amb la transferència i no utilitzats durant l'exercici pressupostari. El Govern, abans de ser aprovada la liquidació de comptes de les entitats beneficiàries de transferències nominatives per part dels seus òrgans competents, amb sol·licitud prèvia de l'entitat beneficiària, pot autoritzar la dita entitat a mantenir els ingressos obtinguts amb la transferència i no utilitzats durant l'exercici pressupostari perquè no està afectada per finançar diferències de venciment entre els drets i les obligacions durant l'exercici, sempre que l'entitat acrediti al Govern aquestes necessitats de tresoreria i per finançar romanents de tresoreria negatius.*

Atenent al que es regula per la norma anteriorment esmentada, els imports de les transferències no aplicades de l'exercici i d'exercicis anteriors tenen el caràcter de reintegrables i no poden ser considerats com a resultats o patrimoni net, han de ser registrats com un passiu de conformitat amb el que disposa el punt 1er de la secció 3a del capítol 1er del PGC.

### 2.1.5. Deutes a llarg termini

El desglossament de l'epígraf de deutes a llarg termini és el següent:

	<u>31/12/2018</u>	<u>31/12/2017</u>
<b>Deutes a llarg termini</b>	<b>17.640,61</b>	<b>0,00</b>
<i>Altres</i>	<i>17.640,61</i>	<i>0,00</i>
<b>Deutes amb empreses del grup i associades a llarg termini</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Subvencions</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>Total</b>	<b>17.640,61</b>	<b>0,00</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### 2.1.6. Deutes a curt termini

El desglossament de l'epígraf de deutes a curt termini és el següent:

<b>Descripció</b>	<b>Saldo a 31/12/2018</b>	<b>Saldo a 31/12/2017</b>	<b>Variació</b>
Caixa Andorrana de Seguretat Social creditora	2.086,92	2.035,17	51,75
Administracions públiques creditors	4.270,70	5.088,75	-818,05
Altres deutes	54,39	6,23	48,16
<b>Total</b>	<b>6.412,01</b>	<b>7.130,15</b>	<b>-718,14</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### 2.1.7. Creditors comercials i altres comptes a pagar

El desglossament de l'epígraf de creditors comercials i altres comptes a pagar és el següent:

Descripció	Saldo a 31/12/2018	Saldo a 31/12/2017	Variació
Proveïdors i creditors	370.465,11	372.985,38	-2.520,27
Primes pendents de repartir	46.080,42	32.875,66	13.204,76
<b>Total</b>	<b>416.545,53</b>	<b>405.861,04</b>	<b>10.684,49</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### 2.1.8. Import net de la xifra de negocis

El detall dels ingressos obtinguts per vendes és el següent:

Descripció	Saldo 2018	Saldo 2017	Variació
Venda de carn	1.096.181,23	1.173.279,49	-77.098,26
Venda de pinso	393.928,02	406.897,75	-12.969,73
Venda de pells i menuts	7.318,61	8.278,93	-960,32
<b>Total</b>	<b>1.497.427,86</b>	<b>1.588.456,17</b>	<b>-91.028,31</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

#### *Ràpels sobre vendes*

L'import net de la xifra de negocis no recull els ràpels sobre vendes concedits a clients, que es troben comptabilitzats a l'epígraf de despeses per consum de mercaderies i ascendeixen a 6.276 euros.

#### *Debilitats de control intern*

Les debilitats de control intern detectades no permeten garantir que totes les compres de pinso hagin estat correctament facturades posteriorment i, per tant, la integritat del capítol d'ingressos.

### 2.1.9. Altres ingressos d'explotació

Ramaders d'Andorra, SA ha rebut en l'exercici les següents subvencions i altres ingressos:

Descripció	Saldo 2018	Saldo 2017	Variació
Subvenció promoció i comercialització bestiar de venda	57.915,00	57.915,00	-
Cessió de mitjans tècnics i humans per part de Govern	11.740,00	11.740,00	-
Comissions per gestió de les primes	14.421,46	12.814,02	1.607,44
<b>Total</b>	<b>84.076,46</b>	<b>82.469,02</b>	<b>1.607,44</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat en deriven les observacions següents:

*Comptabilització de la subvenció del Govern per al finançament dels dèficits de la societat*

El Pla general de comptabilitat vigent a Andorra a partir de l'exercici 2009 estableix que les subvencions *atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis*. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra, SA, les subvencions destinades a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys.

## 2.1.10. Consum de mercaderies, matèries primeres i altres materials

El següent quadre resumeix les despeses per aprovisionaments:

Descripció	Saldo 2018	Saldo 2017	Variació
Compra de vedells i corders	988.263,46	1.057.385,32	-69.121,86
Compra de pinso	378.582,45	387.614,09	-9.031,64
Treballs realitzats per altres empreses	13.813,05	13.063,91	749,14
Sacrifici d'animals	12.131,61	12.936,60	-804,99
Transport d'animals	22.824,93	24.485,13	-1.660,20
Especejament de vedells	9.540,00	11.175,00	-1.635,00
Ràpels per compres	6.275,50	6.186,33	89,17
Variació d'existències	-322,28	3.158,72	-3.481,00
<b>Total</b>	<b>1.431.108,72</b>	<b>1.516.005,10</b>	<b>-84.896,38</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

Veure nota 2.1.8

De la revisió d'aquest apartat en deriven les observacions següents:

*Despeses imputades en l'epígraf incorrecte*

La Societat ha registrat en l'epígraf de consum de mercaderies, matèries primes i altres materials les despeses de transport de la carn des de l'escorxador fins a les carnisseries, i que ascendeixen a 22.825 euros. Donada la naturalesa de la despesa, seria més adequat comptabilitzar-la a l'epígraf d'altres despeses d'explotació.

## 2.1.11. Despeses de personal

El següent quadre resumeix les despeses de personal:

Descripció	Saldo 2018	Saldo 2017	Variació
Sous i salaris	69.375,77	67.617,07	1.758,70
Càrregues socials	10.753,30	10.480,66	272,64
<b>Total</b>	<b>80.129,07</b>	<b>78.097,73</b>	<b>2.031,34</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)



## 2.1.12. Altres despeses d'explotació

El següent quadre resumeix les despeses per serveis externs:

Descripció	Saldo 2018	Saldo 2017	Variació
Serveis de professionals independents	2.794,20	4.974,52	-2.180,32
Assessorament comptable	10.813,19	10.539,12	274,07
Honoraris de certificació	-	4.371,80	-4.371,80
Transports	-	0,01	-0,01
Primes d'assegurances	1.572,90	918,22	654,68
Serveis bancaris i similars	368,32	426,54	-58,22
Publicitat	465,00	5.229,67	-4.764,67
Subministraments	963,31	100,80	862,51
Altres serveis	11.760,09	11.746,14	13,95
Taxes i tributs	1.226,30	815,44	410,86
<b>Total</b>	<b>29.963,31</b>	<b>39.122,26</b>	<b>-9.158,95</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

## 2.1.13. Impost sobre societats

La Societat ha presentat la següent liquidació de l'impost sobre societats:

<b>RESULTAT COMPTABLE ABANS IMPOSTOS</b>	<b>35.803,50</b>
+/- Diferències permanents en l'impost	776,20
+ Impost radicació activitat econòmica	776,20
+/- Diferències temporals en l'impost	0,00
<b>RESULTAT AJUSTAT</b>	<b>36.579,70</b>
- Compensació de bases negatives	
<b>BASE DE TRIBUTACIÓ</b>	<b>36.579,70</b>
Tipus de gravamen	10%
<b>QUOTA DE TRIBUTACIÓ</b>	<b>3.657,97</b>
+/- Deduccions i bonificacions	-776,20
- Impost radicació activitat econòmica	-776,20
<b>QUOTA DE LIQUIDACIÓ PRÈVIA</b>	<b>2.881,77</b>
+ Quota de tributació a compensar i deduccions i bonificacions no aplicades	0,00
<b>QUOTA DE LIQUIDACIÓ</b>	<b>2.881,77</b>
- Pagament a compte	-2.013,87
<b>QUOTA DIFERENCIAL</b>	<b>867,90</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

De la revisió de l'apartat en deriven les observacions següents:

### *Base de tributació de l'exercici 2018 calculada incorrectament*

Com es detalla a les notes 2.1.4 i 2.1.9, per a determinar el resultat de l'exercici de la societat i, per tant, la base de tributació de l'impost sobre societats, cal tenir en compte que les transferències del Govern tenen per finalitat cobrir les necessitats de finançament de l'activitat de la societat. Degut a aquest fet, la subvenció no aplicada



s'hauria de considerar un deute a favor del Govern, sense que, per tant, es pugui convertir en beneficis de la societat.

De l'anterior en resulta que la Societat ha considerat base de tributació, de forma indeguda, la part de la subvenció del Govern que no s'ha aplicat a la seva finalitat.

## 2.2. Execució del programa d'actuació, inversió i finançament

La Societat presenta una liquidació de pressupost on es comparen les previsions inicials aprovades per la Llei del pressupost general per l'exercici amb les xifres que deriven de la seva comptabilitat:

### Pressupost d'ingressos

		Pressupost 2018	Liquidat 2018	Diferència (Liq- Press)	% Liquidat (Liq/Press)
<b>3</b>	<b>TAXES I ALTRES INGRESSOS</b>	<b>1.552.500,00</b>	<b>1.511.849,32</b>	<b>40.650,68</b>	<b>2,69%</b>
<b>30</b>	<b>VENDES</b>	<b>1.535.000,00</b>	<b>1.497.427,86</b>	<b>37.572,14</b>	<b>2,51%</b>
<b>300</b>	<b>VENDES</b>	<b>1.535.000,00</b>	<b>1.497.427,86</b>	<b>37.572,14</b>	<b>2,51%</b>
30000	Venda de carn	1.115.000,00	1.096.181,23	18.818,77	1,72%
30002	Venda de pinso	410.000,00	393.928,02	16.071,98	4,08%
30003	Venda de pells i menuts	10.000,00	7.318,61	2.681,39	36,64%
<b>31</b>	<b>TAXES I ALTRES INGRESSOS</b>	<b>17.500,00</b>	<b>14.421,46</b>	<b>3.078,54</b>	<b>21,35%</b>
<b>310</b>	<b>SERVEIS GENERALS</b>	<b>17.500,00</b>	<b>14.421,46</b>	<b>3.078,54</b>	<b>21,35%</b>
31000	Contribució gestió primes	17.500,00	14.421,46	3.078,54	21,35%
<b>4</b>	<b>TRANSFERÈNCIES CORRENTS</b>	<b>57.915,00</b>	<b>57.915,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00%</b>
<b>42</b>	<b>TRANSFERÈNCIES DE L'ESTAT</b>	<b>57.915,00</b>	<b>57.915,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00%</b>
<b>420</b>	<b>GOVERN D'ANDORRA</b>	<b>57.915,00</b>	<b>57.915,00</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00%</b>
42090	Altres transferències de Govern	57.915,00	57.915,00	0,00	0,00%
<b>5</b>	<b>INGRESSOS PATRIMONIALS</b>	<b>0,00</b>	<b>1.220,87</b>	<b>-1.220,87</b>	<b>N/A</b>
<b>52</b>	<b>INTERESSOS DE DIPÓSITS</b>	<b>0,00</b>	<b>1.220,87</b>	<b>-1.220,87</b>	<b>N/A</b>
<b>520</b>	<b>COMPTES BANCARIS</b>	<b>0,00</b>	<b>1.220,87</b>	<b>-1.220,87</b>	<b>N/A</b>
52000	Interessos financers comptes bancaris	0,00	1.220,87	-1.220,87	N/A
	<b>TOTAL INGRESSOS</b>	<b>1.610.415,00</b>	<b>1.570.985,19</b>	<b>39.429,81</b>	<b>2,51%</b>

Font: Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Nota: Les diferències entre el liquidat i el pressupost haurien d'anar amb el signe canviat.

## Pressupost de despeses

<b>1</b>	<b>Despeses de personal</b>	<b>78.185,00</b>	<b>80.129,07</b>	<b>-1.944,07</b>	<b>-2,43%</b>
<b>11</b>	<b>Personal Fix</b>	<b>67.685,00</b>	<b>69.375,77</b>	<b>-1.690,77</b>	<b>-2,44%</b>
<b>110</b>	<b>Remuneracions bàsiques i altres, personal Fix</b>	<b>67.685,00</b>	<b>69.375,77</b>	<b>-1.690,77</b>	<b>-2,44%</b>
11000	Sou base func. i agents de l'Adm. caràct. indefi.	67.685,00	69.375,77	-1.690,77	-2,44%
<b>16</b>	<b>Quotes prestació i desp.socials a càrrec empleador</b>	<b>10.500,00</b>	<b>10.753,30</b>	<b>-253,30</b>	<b>-2,36%</b>
<b>160</b>	<b>Quotes seguretat social</b>	<b>10.500,00</b>	<b>10.753,30</b>	<b>-253,30</b>	<b>-2,36%</b>
16000	Quotes seguretat social, alts càrrecs	10.500,00	10.753,30	-253,30	-2,36%
<b>2</b>	<b>Consum de béns corrents i serveis</b>	<b>1.506.730,00</b>	<b>1.452.167,76</b>	<b>54.562,24</b>	<b>3,76%</b>
<b>22</b>	<b>Material, subministraments i altres</b>	<b>1.506.730,00</b>	<b>1.452.167,76</b>	<b>54.562,24</b>	<b>3,76%</b>
<b>220</b>	<b>Material d'oficina</b>	<b>1.750,00</b>	<b>963,31</b>	<b>786,69</b>	<b>81,67%</b>
22000	Material d'oficina ordinari	1.750,00	963,31	786,69	81,67%
<b>221</b>	<b>Subministraments</b>	<b>1.395.500,00</b>	<b>1.373.141,50</b>	<b>22.358,50</b>	<b>1,63%</b>
22170	Primeres matèries, func. i serveis Compra bestiar	1.015.000,00	994.538,96	20.461,04	2,06%
22172	Compra de pinso	380.000,00	378.582,45	1.417,55	0,37%
22190	Altres subministraments	500,00	20,09	479,91	2388,80%
<b>224</b>	<b>Primes d'assegurances</b>	<b>1.980,00</b>	<b>1.572,90</b>	<b>407,10</b>	<b>25,88%</b>
22400	Primes d'assegurances, Responsabilitat civil	1.350,00	1.301,18	48,82	3,75%
22490	Primes d'assegurances, Altres primes	630,00	271,72	358,28	131,86%
<b>225</b>	<b>Tributs</b>	<b>6.800,00</b>	<b>4.108,07</b>	<b>2.691,93</b>	<b>65,53%</b>
22500	Tributs locals	800,00	1.226,30	-426,30	-34,76%
22521	Impost de societats	6.000,00	2.881,77	3.118,23	108,21%
<b>226</b>	<b>Altres serveis</b>	<b>1.200,00</b>	<b>0,00</b>	<b>1.200,00</b>	<b>N/A</b>
22610	Atencions protocol·làries i de representació	100,00	0,00	100,00	N/A
22660	Reunions, conferències i curssets	1.100,00	0,00	1.100,00	N/A
<b>227</b>	<b>Treballs realitzats per altres empreses</b>	<b>98.000,00</b>	<b>72.381,98</b>	<b>25.618,02</b>	<b>35,39%</b>
22730	Treb. realitz. per empr. de processament de dades	1.000,00	0,00	1.000,00	N/A
22760	Treb. realitz. per empr. Estudis i treballs tècnics	38.000,00	13.607,39	24.392,61	179,26%
22770	Publicitat i propaganda	14.000,00	465,00	13.535,00	2910,75%
22780	Sacrifici i transport	45.000,00	58.309,59	-13.309,59	-22,83%
<b>231</b>	<b>Locomoció</b>	<b>1.500,00</b>	<b>0,00</b>	<b>1.500,00</b>	<b>N/A</b>
23100	Locomoció i desplaçament del personal	1.500,00	0,00	1.500,00	N/A
<b>3</b>	<b>Despeses financeres</b>	<b>1.500,00</b>	<b>386,97</b>	<b>1.113,03</b>	<b>287,63%</b>
<b>34</b>	<b>De dipòsits, fiances i altres</b>	<b>1.500,00</b>	<b>386,97</b>	<b>1.113,03</b>	<b>287,63%</b>
<b>349</b>	<b>Altres despeses financeres</b>	<b>1.500,00</b>	<b>386,97</b>	<b>1.113,03</b>	<b>287,63%</b>
34910	Comissions serveis bancaris	1.500,00	386,97	1.113,03	287,63%
<b>6</b>	<b>Inversions reals</b>	<b>24.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>24.000,00</b>	<b>N/A</b>
<b>60</b>	<b>Inversions noves</b>	<b>22.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>22.000,00</b>	<b>N/A</b>
<b>603</b>	<b>Maquinària, instal·lacions i equipament</b>	<b>22.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>22.000,00</b>	<b>N/A</b>
60380	Maquinària i equipament industrial	22.000,00	0,00	22.000,00	N/A
<b>64</b>	<b>Immobilitzat immaterial</b>	<b>2.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2.000,00</b>	<b>N/A</b>
<b>640</b>	<b>Immobilitzat immaterial</b>	<b>2.000,00</b>	<b>0,00</b>	<b>2.000,00</b>	<b>N/A</b>
64050	Aplicacions informàtiques	2.000,00	0,00	2.000,00	N/A
<b>TOTAL DESPESES</b>		<b>1.610.415,00</b>	<b>1.532.683,80</b>	<b>77.731,20</b>	<b>5,07%</b>
<b>ESTALVI</b>		<b>0,00</b>	<b>38.301,39</b>		

Font: Ramaders d'Andorra, SA

(Imports en euros)

Nota: Les diferències entre el liquidat i el pressupost haurien d'anar amb el signe canviat.

De la revisió efectuada s'han observat els següents aspectes a mencionar:

*Manca d'aprovació de l'avantprojecte de programa d'actuació, inversions i finançament*

La Societat presenta llur avantprojecte de programa d'actuació, inversions i finançament sense l'aprovació prèvia del Consell d'Administració de la Societat, tal i com preveu l'article 19.6 de la LGFP.

## **2.3. Altres aspectes a destacar**

Així mateix, de la revisió efectuada s'han observat els següents aspectes a mencionar:

### *Control d'eficàcia i eficiència*

La Societat no disposa, de forma generalitzada, d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra part, al pressupost aprovat per la Societat no s'estableixen els objectius a assolir. Aquests fets provoquen que no es puguin dur a terme avaluacions d'eficàcia i eficiència de les seves operacions.

### *Aprovació i remissió de comptes*

L'article 12.1 de la Llei del Tribunal de Comptes de 13 d'abril de 2000 estableix que el Govern ha de remetre directament al Tribunal els seus comptes, els de les entitats parapúbliques o de dret públic i de les societats públiques que en depenen, abans de l'1 d'abril de l'any següent al del tancament de cada exercici.

Els estats i comptes anuals han estat tramesos al Tribunal de Comptes en data 5 d'abril de 2019.

## 2.4. Evolució de les magnituds i ratis principals

Es presenta a continuació l'evolució de les magnituds i ratis principals de la gestió economicofinancera de l'entitat:

### Resum pressupost inicial d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013 (**)	Pressupost 2014	Pressupost 2015 (**)	Pressupost 2016	Pressupost 2017	Pressupost 2018
3. Taxes i altres ingressos	1.448.400	1.385.800	1.430.500	1.473.500	1.698.203	1.646.848	1.490.500	1.552.500
4. Transferències corrents	80.000	60.000	83.140	60.000	58.500	58.500	57.915	57.915
<b>Ingressos corrents</b>	<b>1.528.400</b>	<b>1.445.800</b>	<b>1.513.640</b>	<b>1.533.500</b>	<b>1.756.703</b>	<b>1.705.348</b>	<b>1.548.415</b>	<b>1.610.415</b>
<b>Total ingressos</b>	<b>1.528.400</b>	<b>1.445.800</b>	<b>1.513.640</b>	<b>1.533.500</b>	<b>1.756.703</b>	<b>1.705.348</b>	<b>1.548.415</b>	<b>1.610.415</b>

(\*) Pròrroga pressupostària

(\*\*) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### Resum pressupost inicial de despeses

Pressupost de despeses	Pressupost 2011 (*)	Pressupost 2012	Pressupost 2013 (**)	Pressupost 2014	Pressupost 2015	Pressupost 2016	Pressupost 2017	Pressupost 2018
1. Despeses de personal	-	-	29.140	29.140	50.090	51.232	82.165	78.185
2. Consum de béns corrents i serveis	1.528.050	1.444.800	1.484.100	1.503.860	1.706.013	1.653.516	1.465.650	1.506.730
3. Despeses financeres	350	1.000	400	500	600	600	600	1.500
<b>Despeses corrents</b>	<b>1.528.400</b>	<b>1.445.800</b>	<b>1.513.640</b>	<b>1.533.500</b>	<b>1.756.703</b>	<b>1.705.348</b>	<b>1.548.415</b>	<b>1.586.415</b>
6. Inversions reals	-	-	-	-	-	-	-	24.000
<b>Despeses de capital</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>24.000</b>
<b>Total despeses</b>	<b>1.528.400</b>	<b>1.445.800</b>	<b>1.513.640</b>	<b>1.533.500</b>	<b>1.756.703</b>	<b>1.705.348</b>	<b>1.548.415</b>	<b>1.610.415</b>

(\*) Pròrroga pressupostària

(\*\*) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

Evolució del pressupost



Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### Resum de la liquidació del pressupost d'ingressos

Pressupost d'ingressos	Liquidat 2011	Liquidat 2012 (*)	Liquidat 2013 (*)	Liquidat 2014	Liquidat 2015 (*)	Liquidat 2016 (*)	Liquidat 2017	Liquidat 2018
3. Taxes i altres ingressos	1.380.042	1.517.301	1.697.179	1.560.737	1.440.987	1.586.139	1.601.318	1.511.849
4. Transferències corrents	80.000	60.000	83.140	60.000	58.500	58.500	57.915	57.915
5. Ingressos patrimonials	-	216	1.266	1.190	1.356	1.410	1.139	1.221
<b>Ingressos corrents</b>	<b>1.460.042</b>	<b>1.577.517</b>	<b>1.781.585</b>	<b>1.621.927</b>	<b>1.500.843</b>	<b>1.646.049</b>	<b>1.660.372</b>	<b>1.570.985</b>
<b>Total ingressos</b>	<b>1.460.042</b>	<b>1.577.517</b>	<b>1.781.585</b>	<b>1.621.927</b>	<b>1.500.843</b>	<b>1.646.049</b>	<b>1.660.372</b>	<b>1.570.985</b>

(\*) Imports corregits segons la nota del punt 2.2 de l'informe corresponent

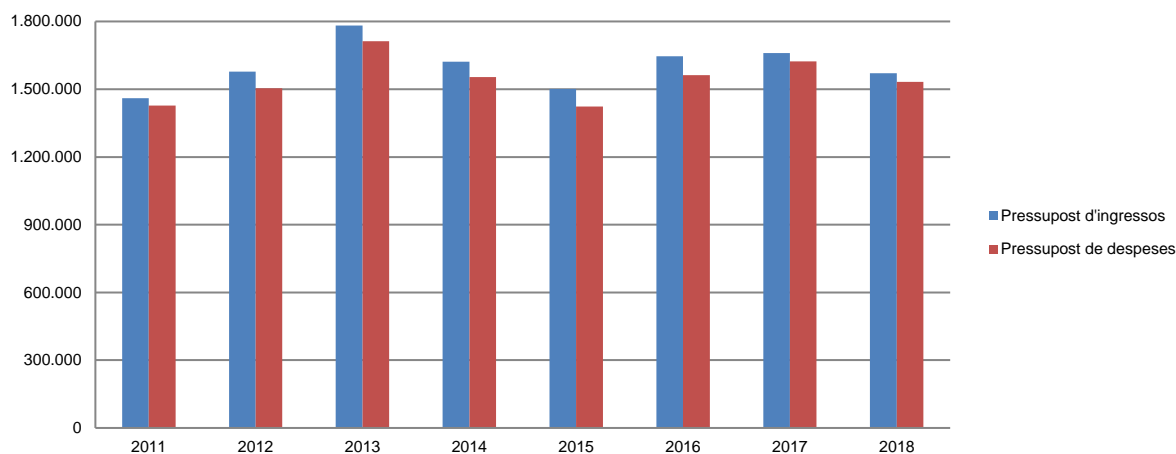
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

## Resum de la liquidació del pressupost de despeses

Pressupost de despeses	Liquidat 2011	Liquidat 2012	Liquidat 2013	Liquidat 2014	Liquidat 2015	Liquidat 2016	Liquidat 2017	Liquidat 2018
1. Despeses de personal	-	-	33.364	51.172	57.533	74.572	78.098	80.129
2. Consum de béns corrents i serveis	1.427.509	1.503.266	1.679.007	1.502.180	1.364.842	1.485.993	1.543.830	1.452.168
3. Despeses financeres	312	436	570	785	467	1.695	511	387
<b>Despeses corrents</b>	<b>1.427.821</b>	<b>1.503.702</b>	<b>1.712.941</b>	<b>1.554.137</b>	<b>1.422.842</b>	<b>1.562.260</b>	<b>1.622.439</b>	<b>1.532.684</b>
<b>Total despeses</b>	<b>1.427.821</b>	<b>1.503.702</b>	<b>1.712.941</b>	<b>1.554.137</b>	<b>1.422.842</b>	<b>1.562.260</b>	<b>1.622.439</b>	<b>1.532.684</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

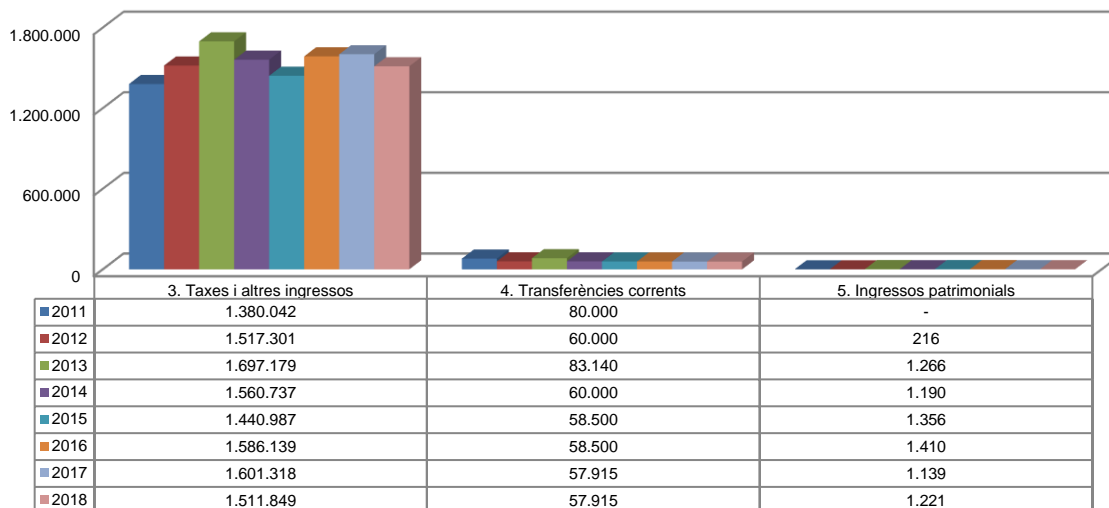
### Evolució liquidació del pressupost



Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

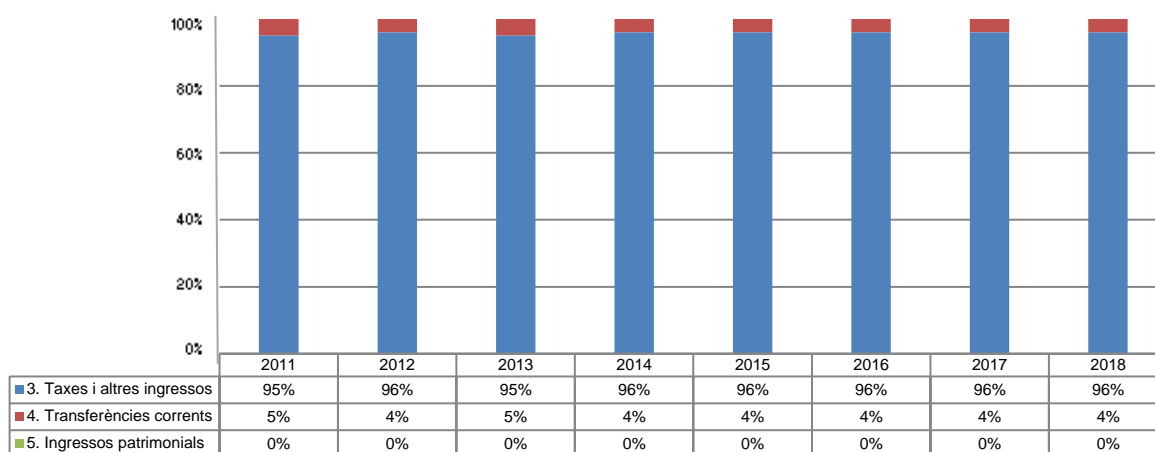
La distribució de les liquidacions d'ingressos i despeses dels darrers exercicis es representa gràficament en els quadres següents:

### Liquidació pressupost ingressos valor absolut



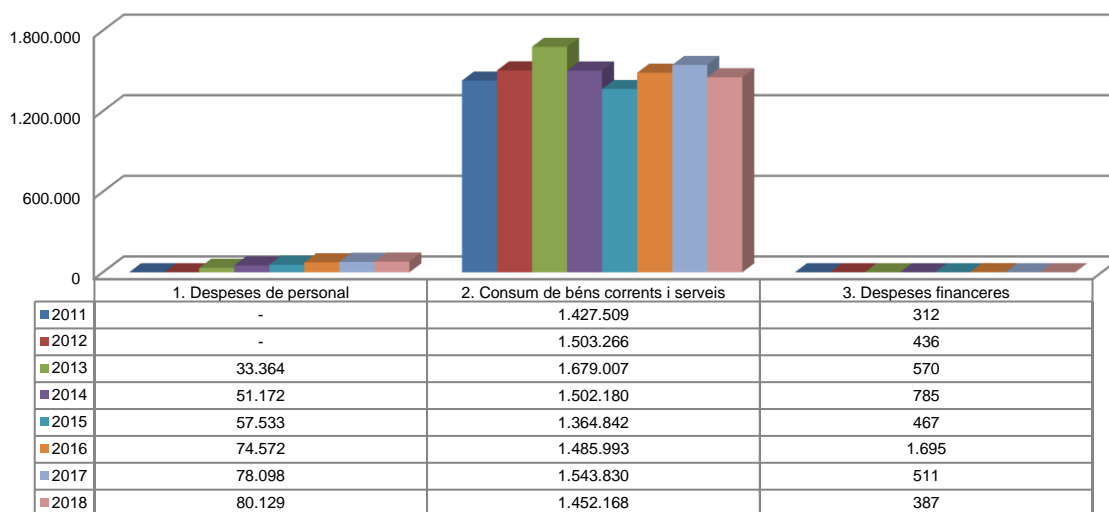
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### Liquidació pressupost ingressos valor relatiu



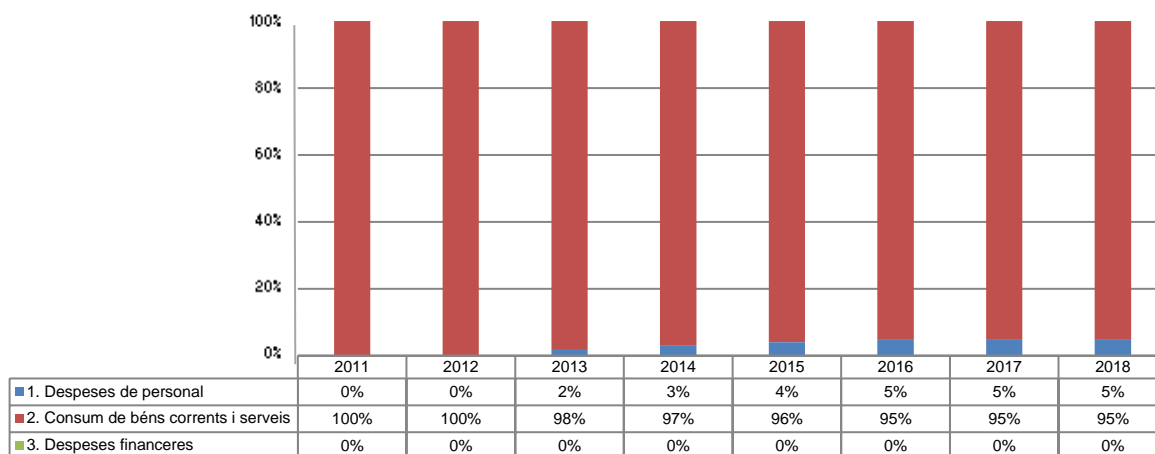
Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

### Liquidació pressupost despeses valor absolut



Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### Liquidació pressupost despeses valor relatiu



Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA

## Resultat pressupostari

Es presenta a continuació l'evolució del resultat pressupostari:

Descripció	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Total ingressos liquidats	1.460.042	1.577.517	1.781.585	1.621.927	1.500.843	1.646.049	1.660.372	1.570.985
Total despeses liquidades	1.427.821	1.503.702	1.712.941	1.554.137	1.422.842	1.562.260	1.622.439	1.532.684
<b>Resultat pressupostari</b>	<b>32.221</b>	<b>73.815</b>	<b>68.644</b>	<b>67.790</b>	<b>78.001</b>	<b>83.789</b>	<b>37.933</b>	<b>38.301</b>

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

## Indicadors i ratis

Ratis de liquiditat			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Fons de maniobra</b> (Hauria de tenir valor positiu)	=	Actiu corrent - Passiu corrent	475.875	552.078	632.426	639.455	689.782
<b>Rati de liquiditat</b> (El valor hauria de fluctuar entre el 150% i 200%)	=	Actiu corrent Passiu corrent	168,7%	189,7%	250,9%	254,8%	263,1%
<b>Rati de tresoreria</b> (Valor pròxim al 100%)	=	Efectiu i altres actius líquids equivalents Passiu corrent	80,9%	126,5%	143,3%	154,6%	170,7%
Indicadors			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Indicadors de subvencions</b> (% de subvencions sobre el total d'ingressos)	=	Subvencions Total d'ingressos	3,7%	3,9%	3,6%	3,5%	3,7%
<b>Indicador de xifra de negoci</b> (% de la xifra de negoci sobre els ingressos d'exploació)	=	Import net de la xifra de negoci Ingressos d'exploació	94,7%	94,5%	94,7%	95,1%	94,7%
<b>Indicador de consum</b> (% de les despeses de consum de mercaderies, matèries primes i altres materials, respecte al total de les despeses d'exploació)	=	Consum de mercaderies, matèries primes i altres materials Despeses d'exploació	90,0%	92,0%	91,6%	93,1%	92,5%
Ratis de rendibilitat			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Rendibilitat financera</b> (Taxes més elevades indiquen una major rendibilitat del patrimoni propietat dels accionistes)	=	Benefici net Patrimoni net	-2,9%	14,4%	13,8%	6,2%	4,9%
<b>Rendibilitat econòmica</b> (Taxes més elevades indiquen una major productivitat de l'actiu)	=	Benefici abans d'impostos Actiu total	-1,1%	7,5%	9,2%	4,1%	3,2%
Terminis de cobrament i pagament			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Termini de cobrament x dies</b> (Mesura els dies que de mitjana l'empresa està trigant a cobrar dels seus clients)	=	Clients x 365 Ingressos d'exploació	133	91	95	87	86
<b>Termini de pagament x dies</b> (Mesura els dies que de mitjana l'empresa està trigant a pagar als seus proveïdors)	=	Proveïdors x 365 Despeses d'exploació	154	158	98	93	100
Ratis d'endeutament			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Rati d'endeutament</b> (Deutes totals de l'entitat respecte al total dels recursos obtinguts)	=	Passiu corrent i no corrent Total patrimoni net i passiu	59,3%	52,7%	39,9%	39,2%	39,6%
<b>Rati de qualitat del deute</b> (Pes dels creditors a llarg termini en el total de creditors)	=	Passiu corrent Passiu corrent i no corrent	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	96,0%
<b>Rati de despeses financeres</b> (Si és superior al 50% ens alerta que les despeses financeres són excessives)	=	Despeses financeres Ingressos d'exploació	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ratis de rotació			Exercici 2014	Exercici 2015	Exercici 2016	Exercici 2017	Exercici 2018
<b>Rati de rotació de clients</b> (Freqüència de recuperació dels comptes per cobrar. Com més rotació de clients, més beneficis per a l'empresa)	=	Ingressos d'exploació Clients	3	4	4	4	4
<b>Rati de rotació de proveïdors</b> (Freqüència de pagament als proveïdors)	=	Despeses d'exploació Proveïdors	2	2	4	4	4

Font: Elaboració pròpia a partir d'informació de Ramaders d'Andorra, SA  
(Imports en euros)

### **3. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS**

No s'han posat de manifest observacions diferents d'aquelles que deriven d'assumpes o pràctiques que provenen d'exercicis anteriors.

### **4. OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS**

Les observacions i recomanacions formulades en exercicis anteriors, que deriven de fets que segueixen pendents o de pràctiques que s'han mantingut en aquest exercici, amb les matisacions o actualitzacions corresponents en el cas que n'hi hagi, es recullen a continuació:

- Dels treballs de fiscalització s'han observat debilitats de procediments i de control intern, les quals es detallen a les notes anteriors d'aquest informe, que recomanem adequar per garantir la integritat dels recursos que es gestionen i administren a través de la Societat. (notes 2.1.1, 2.1.2 i 2.1.8)
- D'acord amb l'article 17.1 de la Llei del pressupost per a l'exercici del 2018, Ramaders d'Andorra, SA, com a beneficiari de transferències nominatives del Govern, té l'obligació de reintegrar els sobrants d'aquestes subvencions que no s'han destinat a la finalitat que les han motivades. En aplicació d'aquest precepte, el patrimoni net de la societat s'hauria de minorar per les quanties que s'haurien de reconèixer a favor del Govern pels imports a reintegrar. (nota 2.1.4)
- El PGC estableix que les subvencions atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra, SA, les subvencions destinades a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys. (nota 2.1.9)
- La Societat no disposa de forma generalitzada d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra banda, al pressupost aprovat per la Societat no s'estableixen els objectius a assolir. (nota 2.3)

### **5. CONCLUSIONS**

De les verificacions efectuades d'acord amb procediments d'auditoria es desprèn que, excepte per les conseqüències que es deriven de les observacions contingudes en els apartats 3 i 4, els comptes anuals sotmesos a fiscalització expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera de la societat Ramaders d'Andorra, SA a 31 de desembre de 2018, dels resultats de les seves operacions i dels seus fluxos d'efectiu, i contenen, juntament amb la memòria que els acompanya, la informació necessària i suficient per a la seva interpretació i comprensió adequada, de conformitat amb els principis i normes comptables generalment acceptats, recollits en el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació.



## **6. AL·LEGACIONS**

D'acord amb allò que preveuen els articles 3 i 10 de la Llei del Tribunal de Comptes es va trametre a Ramaders d'Andorra, SA el present informe per tal que pogués presentar les al·legacions que considerés oportunes.

Es transcriu a continuació la resposta rebuda:



**Ramaders d'Andorra, S.A.**  
NRT: A-704454-M

Camí de la Grau · Edifici Prat del Rull  
1r pis · Despatx 1.7  
AD500 Andorra la Vella (Principat d'Andorra)  
Tel. +376 875 741  
agricultura.ramaders@andorra.ad

<b>TRIBUNAL DE COMPTES</b>
<b>REGISTRE D'ENTRADA</b>
Data d'entrada: 28/02/2020
Hora d'entrada: 21:40
Núm.: 47/20

Tribunal de Comptes  
Sr. Francesc d'Assís PONS TOMÀS  
Seu del Consell General  
C/ Doctor Vilanova, 15 Planta -3  
AD500 Andorra la Vella

Andorra la Vella, 26 de febrer de 2020

Senyor,

D'acord amb la seva carta rebuda el 17 de febrer de 2020, li fem lliurament de les al·legacions corresponents a l'informe relatiu als treballs de fiscalització corresponents al tancament de l'exercici 2018, de Ramaders d'Andorra S.A.

Restem a la seva disposició per a qualsevol dubte o aclariment.

Molt atentament,

Sr. Gerard MARTINEZ CASANOVES  
Gerent



**AL·LEGACIONS A LES OBSERVACIONS I RECOMANACIONS D'ANYS ANTERIORS**

***(3) El PGC estableix que les subvencions atorgades per socis o propietaris no constitueixen ingressos i es registraran directament en els fons propis. Atès que el Govern és soci majoritari de Ramaders d'Andorra S.A., les subvencions a cobrir els dèficits d'explotació, atorgades per Govern, no s'han d'imputar en el compte de pèrdues i guanys.***

El Departament d'Agricultura reconeix que la subvenció atorgada a Ramaders d'Andorra S.A. es realitza "en concepte de subvenció directa a les despeses de funcionament d'una societat pública i no es considera, pressupostàriament, una aportació del Govern a la societat, des de la seva posició de soci majoritari".

***(4) La societat no disposa de forma generalitzada d'eines (indicadors) per conèixer amb suficient detall els costos de les activitats que es realitzen. Per altra banda, al pressupost aprovat per l'entitat no s'estableixen els objectius a assolir.***

L'entitat ha elaborat per l'exercici 2018 uns indicadors per conèixer el detall dels costos de les activitats realitzades, aquests indicadors figuren al document de liquidació pressupostària lliurat al Ministeri de Finances.

Andorra la Vella, 26 de febrer de 2020



Sr. Gerard MARTINEZ CASANOVES

Gerent

## **7. OBSERVACIONS COMPLEMENTÀRIES**

El Tribunal de Comptes ha analitzat les al·legacions presentades i entén que no modifiquen els plantejaments evocats en el cos de l'informe, ni aporten cap informació complementària que permeti modificar les observacions i conclusions a les quals ha arribat el Tribunal després de l'examen de la documentació aportada durant els treballs de camp.